

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תרפג
ערב ראש השנה ה'תשפ"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ו שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקכ"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ב"ה

דבר מלכות

3

כך מגדלים ילדים שיקבלו פני משיח / משיחת ו' תשרי ה'תשל"א

זמן הגאולה

8

"וירם קרן משיחו" / הזמן הנוכחי באור הגאולה

ניצוצות של משיח

13

עד כמה גדולה הדגשת הגאולה בתפילות דר"ה / קטעים קצרים ופתגמים בעניני גאולה ומשיח

כתב יד קודש

14

באיזה שופר יתקע הקב"ה לעת"ל? / מענה כ"ק אד"ש מה"מ לשאלת המניחים במאמר ב' דר"ה ה'תשל"ז

לעילוי נשמת הרה"ח חיים רפאל יצחק בן הרה"ח ישראל נח ע"ה בליניצקי
נלב"ע ביום כ"ט אלול ה'תשנ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא,

ישראל רחמים בן חיה מושקא, מענדל בן חיה מושקא, ושמואל מאיר בן חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

לע"נ ר' ברוך אהרן בן ישראל דוד ע"ה

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

כך מגדלים ילדים

שיקבלו פני משיח

אם ההורים רוצים שהם בעצמם יהיו כדרוש ושח"ו לא יצטרכו לבכות, אזי ראשית כל יש להשקיע בילדים כאילו שמדובר בהם עצמם או אפי' יותר מזה, כי בזה תלוי גם האושר וההצלחה שלהם • זקוקים ל"עשרה בנים", היכן שישנו בן - ילד יהודי, עליו להיות בנה של חנה, אמא שמתנהגת באופן ש"השאלתיהו לה", אשר תיכף לאחר ש"גמלתו", היא מביאה אותו מיד למשכן השם ומשאילה אותו לה', ויתירה מזו: היא מעניקה אותו • יש להכין את ילדי ישראל שכאשר יבוא משיח יהיו מוכנים ל"תלוקטו לאחד אחד", עי"ז שילמדום "אלף-בית" של יהדות • משיחות ו' תשרי ה'תשל"א - בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"*

- בדיבור, בטעם, בשכל ובהסברה, רק מסופר שאלקנה הסכים להנהגתה, וכפי שמסופר אח"כ בהפטרה התנהגותה בכל הפרטים, וההמשך בפרק שלאחרי-זה.

ומזה מובן, שלאחר-מכן כאשר אלקנה ראה שחנה מבקשת "ונתתה לאמתך זרע אנשים"⁴, הוא הסכים, ללא הבט על כך שבתחילה הונח אצלו ש"למה תבכי גו' הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים".

ב. בכללות, המוסר-השכל מענין זה כפשוטו לדורנו:

כאשר הולכים בשיטה זו ד"הלא **אנכי טוב לך**, היינו, שמסתפק בעצמו, באשתו או

א. מסופר בהפטרת יום א' דר"ה, ש"לחנה אין ילדים"¹, ולכן "ותבכה ולא תאכל"².

ע"ז אמר לה אלקנה: "למה תבכי גו' הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים"³ - שבכלל מספר עשר מורה על ריבוי ושלמות. ואלקנה אמר לה, שאדרבה, "**אנכי טוב לך מעשרה בנים**".

אמנם חנה לא קיבלה את טענתו, וכל כך לא קיבלה עד שכלל לא נזקקה להסביר זאת במילים; בהפטרה לא מסופר מה היא ענתה לו

(*) השיחה מובאת בזה לקראת וא"ו תשרי - יום היאָרצייט של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, אמו של - יבלחט"א - כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

(1) שמואל-א, ב.

(2) שם, ז.

(3) שם, ח.

(4) שם, יא.

ג. עד"ז בנוגע ל"בניך אלו התלמידים"¹¹:

כאשר ניגשים ואומרים לו: הרי ביכולת לעשות מעשים טובים עם עצמך, עם השני ועם השלישי עד שהם יהיו "טוב לך מעשרה בנים" [ומדוע להתעסק אם הילדים]? – באם הוא יהודי כפי שצריך להיות, לא זו בלבד שאינו מקבל את הסברא, אלא היא כ"כ מופרכת אצלו עד שאינו צריך בכלל לענות עלי' (כהנהגת חנה)!

ואזי, לא רק שלא יחסר לו אח"כ בה"טוב לך" ח"ו, אלא אדרבה, "אלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו"¹² – הקב"ה ממלא את הבקשה וההשתדלות, היות והוא רואה שזה נוגע באמת, עד שנהי' ריבוי בנים, וגם באופן ד"זרע אנשים" – עם כל השבחים שהגמרא דורשת¹³ מהלשון "זרע אנשים", ועד שמהבן הזה מתחלת גאולת כל עם ישראל, "וירם קרן משיחו"¹⁴ – הנאמר בשמואל ("אל הנער הזה התפללתי"¹⁵) אשר משח את דוד המלך משיח השם¹⁶, ש"דוד מלך ישראל חי וקיים"¹⁷!

ד. כמדובר כמה פעמים – "התורה היא נצחית"¹⁸, היינו, לא רק דיני התורה הם נצחיים, אלא "התורה היא נצחית": כל התורה היא דבר נצחי, כל ענין בתורה הוא הוראה¹⁹, גם כשמדובר, לכאורה, בסיפור מאורעות שאירעו לפני אלפי שנים, אזי לא רק כללות הסיפור הוא הוראה, אלא גם הפרטים שבו;

בשניהם יחד, והם משתדלים בהנוגע לעצמם שיהי' באופן טוב, מתנהגים כדרוש בכל וכו', אבל בנוגע ל"בנים" מסתמכים כביכול על הקב"ה, וכהלשון⁵: "על מה יש לנו להשען – על אבינו שבשמים" – הרי לכאורה יש לזה מקום בתנ"ך כמ"ש⁶ "הוי' אורי וישעי גו' הוי' מעוז חיי", או בלשון ההפסטה "אנכי טוב לך מעשרה בנים", כלומר, שצריכים לסמוך על הקב"ה, וזה משמש תחליף ל"עשרה בנים"!

אבל בני ישראל באים ואומרים שזאת למדים אנו מנבואת חנה [שהיתה הנביאה לכל בני ישראל, עד שמנבואת (ותפלת) חנה לומדת הגמ' בברכות⁷ "כמה הלכתא גברותא" בהל' תפלה – (ולא רק לדורה, אלא) הנהגות לכל בני" במשך כל הדורות]:

חנה מלכתחילה לא קיבלה את הטענה הנ"ל (ד"אנכי טוב לך כו") וכלל לא הוצרכה לפרש בדיבור מדוע אינה מקבלת את זה, אלא המשיכה ב"בכה תבכה"⁸, הגם ש"קולה לא ישמע"⁹ אבל "ותתפלל גו' ובכה תבכה", עד שלאדם מהצד (אפי' כהן גדול) ה' נראה שהיא אינה בדעה צלולה – "ויחשבה עלי לשכרה"⁹...

הנה מסופר בהפסטה, שחנה הצליחה לפעול זאת, עד שהיו לה שבעה בנים (כמובא בהמשך ההפסטה¹⁰ ובמפרשי התנ"ך).

וזוהי ההוראה: אם ההורים רוצים שהם בעצמם יהיו כפי שצריכים להיות ושח"ו לא יצטרכו לבכות, אזי ראשית כל יש להשקיע בילדים כאילו שמדובר בהם עצמם או אפי' יותר מזה, כי בזה תלוי גם האושר וההצלחה שלהם עצמם.

(5) סוטה מט, ב.

(6) תהילים כז, א – המזמור שאומרים בימים אלה.

(7) לא, א ואילך.

(8) שמואל שם, י.

(9) שם, ג.

(10) שם ב, ה.

(11) ספרי (ורש"י) עה"פ ואתחננו ו, ז.

(12) שמואל שם א, יז.

(13) ברכות שם, ב.

(14) שמואל שם ב, י.

(15) שם א, כז.

(16) רד"ק ועוד – שם ב, י.

(17) ר"ה כה, א. זח"א קצב, ב.

(18) תניא רפי"ז. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"א.

(19) ראה גו"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק. רד"ק

לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.

את האפשרות לעשות מהמקום שבו נמצא – משכן השם, בית המקדש לו ית', ובאופן ד"וישב שם", היינו שנמצא שם בהתייבות – אלו הם חיי, ו"עד עולם" – (שעי"ז) יש לו חיים רגועים, וחיים טובים, ואריכות ימים ושנים טובות. ואזי אומרת חנה שירה, ועי"ז נפעלת גאולתן של ישראל.

ה. מזדקק הוא בשאלה: אין זה ענין בשבילו – הוא עלה לרגל ועליו להקריב שם את הקרבנות, עולת רא'י, והקב"ה אומר לו "כדרך שבא לראות כך בא ליראות"²⁵, שכשם²⁶ שהקב"ה רואה אותו, כך גם הוא רואה אלוקות במוחש ("לראות") – א"כ, איך הוא ילך במצב כזה להתעסק עם עשרה בנים, הרי "אנכי טוב לך מעשרה בנים"?

על זה אומרת חנה – לא! באם אין אף דרך אחרת, אזי במשך שנתיים היא לא תלך לשילה, "עד גמלה אתו"²⁷, כדי להכין ילדים יהודים שאח"כ יקויים בהם "השאלתיהו לה", "וישב שם עד עולם" – ואלקנה הסכים לזה,

ודוקא באופן כזה נפעל אח"כ "עלץ לבי בה"²⁸ ו"עליו בשמים ירעם"¹⁴ עד ל"זירם קרן משיחו", וככה מעמידים את צבאות ה' שילכו לקבל את פני משיח צדקנו!

ו. ובפרט ע"פ המדובר כמ"פ, אודות החילוק בין גלות זו הנוכחית לגלויות הקודמות: כשיצאו בני" מגלות בבל, נשאו עדיין יהודים בבבל (ואעפ"כ זה נחשב לגאולה), כך גם כשיצאו מגלות יון ומגלות מדי ופרס, עדיין נשאו יהודים בגלות.

משא"כ הגאולה מגלות זו תהי' כפי שרש"י מביא²⁹ את הפסוק "ואתם תלוקטו לאחד

דלכאורה יכולים לטעון, איזו שייכות יש לפרטי הסיפור או אפילו לכללות הדבר, בנוגע אלינו? הנה רואים, שהגמרא לומדת מאופן תפלתה של חנה הוראות בנוגע לתפלת כאו"א, ומזה מובן, שכל הפרטים בהנהגת חנה הם הוראה לכל אחד ואחת באופן נצחי, בכל מקום ובכל זמן.

ובפרט בתקופתנו זו שרואים מה נעשה היום עם הבנים והבנות, ישנה הוראה נצחית ממאורע זה:

עלינו לדעת, שאין שום תחליף ל"עשרה בנים", וכאשר בא מישוה ואומר: "אנכי טוב לך מעשרה בנים" – מדוע אתה צריך למסור את נפשך עבור איזה "היפי"²⁰ וכיו"ב, כשאתה יכול לפעול עם עצמך ולפעול עם הבנים שיושבים בישיבה ולומדים בלאו הכי, תעזור להם ותלמד בשקידה והתמדה.

אומרים לו – לא! זקוקים ל"עשרה בנים", היכן שישנו בן – ילד יהודי, עליו להיות בנה של חנה, אמא שמתנהגת באופן ש"השאלתיהו לה"²¹, אשר תיכף לאחר ש"גמלתו"²², היא מביאה אותו מיד למשכן השם, לאהל השם, ומשאלה אותו לה, ויתירה מזו: היא מעניקה אותו (כהפירוש השני ב"השאלתיהו"²³ – לשון מתנה והענקה), עד שנפעל בו "וישב שם עד עולם"²⁴, שכל חייו הוא קשור ונמצא במשכן השם.

והוראה זו שייכת לכאו"א: באם הוא משמש בקודש, סוחר או פועל, נותן לו הקב"ה

(20) תנועה שהתפשטה בארה"ב באותם שנים אשר אנשי' נקראו "היפיים".

(21) שמואל שם א, כח.

(22) שם, כד.

(23) ראה ת"י (הובא ברד"ק) עה"פ (וראה לעיל שם, יא: ונתתיו). והוא ע"ד הפירוש במ"ש "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה גו" (שמות ג, כב (פי' הרשב"ם שם)). וראה עוד עי"ז ב'התועדויות' תשד"מ ח"א ע' 158 סי"ט ואילך.

(24) שם, כב.

(25) חגיגה ב, א. וש"נ.

(26) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. אוה"ת וירא קג, ב ואילך.

(27) שמואל שם, כג. וראה מפרשים (שם, כב) דהיינו כ"ד חודש.

(28) שמואל שם ב, א.

(29) נצבים ל, ג.

שכאשר יבוא משיח יהיו מוכנים ל"תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", עי"ז שילמדום את ה"אלף-בית" של יהדות.

ח. טוען הוא, הרי הינו חכם גדול, ואין זה לפי כבודו לרדת וללמד אלף-בית, זקן ואינו לפי כבודו³⁴, "ומה לכהן בבית הקברות"³⁵ וכו' וכו'!

הנה רואים שהקב"ה אומר אחרת: הפסוק אומר בישעיהו³⁶ "אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו", וכפירוש הרד"ק שם ש"ידידי" ו"דודי" קאי על הקב"ה הנמצא בכרם גם כאשר "ויקו לעשות ענבים ויעש באושים"³⁷, שם נמצא הקב"ה, "השוכן איתם גו"³⁸ בתוך האופן השני.

וכמדובר לעיל³⁹, בפירוש דברי המשנה⁴⁰ "מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל", שאפילו כאשר יהודי נמצא במצב בלתי-רצוי, אין אומרים עליו כבמקוה "מטהר את הטמאים", אלא "אע"פ שחטא ישראל הוא"⁴¹ הקב"ה קורא אותו ("מטהר את") ישראל.

ועל-כן הקב"ה רוצה ש"ראשיכם שבטיכם" יתעסקו גם עם ה"חוטב עציך" ו"שואב מימך", ובנוגע לטענה "אנכי טוב לך מעשרה בנים", אומרים שמלכתחילה לא רואים שום נחיצות לתרוץ טענה זו, "והא דשתק" הוא "כיון דלא אחשבה"⁴², על טענה כזו אין צורך

אחד בני ישראל³⁰, אף יהודי אחד ויחיד לא יכול הקב"ה להשאיר בגלות, אלא נצא מהגלות "בנערינו ובזקנינו ובבנינו ובבנותנו"³¹ – לא רק המובחרים שבבנים, אלא "לא נותר בהם עד אחד"³², שום ילד יהודי אי אפשר להשאיר בגלות!

אלא שצריך לעזור במקצת – צריכים להכין את בני ישראל (ליציאה מהגלות), בין אם זה המובחר שבעשרה בנים ובין אם זה הפחות שבהם, שבכללות אלו הם עשר הסוגים שישנם בבני ישראל, וכדלקמן.

ז. בענין ה"עשרה בנים", מפרט הכתוב בתחילת פ' נצבים את עשר הסוגים בבני ישראל, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך", עשר דרגות, עשר סוגים ועשר חלוקות, ולכל סוג יש "בנים" – ישנם הבנים של "ראשיכם", עד לבנים ד"חוטב עציך" ו"שואב מימך".

והנה, גם מענין זה (ד"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם") למדים הוראה הנ"ל: דלכאורה ביכולתו לטעון, כיון שמדובר בבנו של "חוטב עציך ושואב מימך", אין כל פלא שהוא מתנהג באופן כזה, ובמילא מה זה נוגע לו, הרי הוא מצד עצמו נמצא כבר "לפני ה' אלקיכם"?

אומר הכתוב – לא! צריך להיות "כולכם": כשם שבמתן תורה "אילו הי' ששים ריבוא חסר אחד לא ניתנה תורה לישראל"³³, עד"ז בגלות האחרון ובגאולה האחרונה, שצריך להיות ה"תלוקטו לאחד אחד".

אמנם, מכיון שלא נוטלים מיהודים את הבחירה, לכן יש להכין את ילדי ישראל

(30) ישעיה' כז, יב.

(31) בא י' ט.

(32) ראה בשלח יד, כח (נשאר. וראה ש"ב יג, ל).

(33) ראה מכילתא יתרו יט, יא. מכילתא דרשב"י

שם.

(34) ראה ב"מ ל, סע"א. ספרי תצא כב, ד. רש"י משפטים כג, ה.

(35) תנחומא וראה ה. מדרש לקח טוב (פס"ז) ובחיי שמות ה, ב. וראה הנסמן בהערה הקודמת.

(36) ה, א.

(37) שם, ב.

(38) אחרי טז, טז. יומא נז, א.

(39) בשיחה שנאמרה לפני"ז בהתוועדות (נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 172 ואילך).

(40) סוף מס' יומא במשנה.

(41) סנהדרין מד, א.

(42) ראה ב"ק כ, סע"ב.

כלל לענות – כי מובן, שאצל חנה לא מתקבלת כלל טענה שכזו.

ט. וזוהי ההוראה, שאחת מההחלטות של ראש השנה (שמזכיר על מתן-תורה⁴³, כמדובר כמ"פ) היא: כשם שבמתן תורה "אלו ה' ששים ריבוא חסר אחד לא ניתנה תורה לישראל" (כמובא במדרש⁴⁵), כך גם בנוגע ל"אתם נצבים היום", שלפי פירושו של אדמו"ר הזקן⁴⁴ "היום" קאי על ראש השנה – "יומא דינא רבא"⁴⁵, צריכים להיות "כולכם לפני ה' אלקיכם"! ומה שבגלל זה חנה הוצרכה להמנע שנתיים מעלי' לרגל לשילה – הרי כל זה כדאי, בשביל שאח"כ תעלה לרגל ותביא איתה את הילדים, מתחיל מאחד, ואח"כ הבאים אחריו.

והיות שקוראים הפטרה זו בתחלת השנה, סימן שזהו לפי כחו של כל אחד ואחד, שהרי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"⁴⁶, הקב"ה לא נותן עבודה ליהודי לפני שנותן לו כח לעשות את העבודה במילואה, ויתירה מזו: "עבדו את ה' בשמחה"⁴⁷ – לעשות זאת

(43) וכמו שאומרים גם בברכת שופרות.

(44) לקו"ת תבא מב, א. ר"פ נצבים. וראה זח"ג רלא, א. ועוד.

(45) ל' התרגום – איוב ב, א.

(46) ע"ז ג, א.

(47) תהלים ק, ב.

בשמחה וטוב לבב,

[. .] והקב"ה מצליחו ב"זרע אנשים", איש בין אנשים (כפי שהגמרא מפרשת בברכות⁴⁸), שמתברכים בבנים ובנות ההולכים בדרך התורה והמצוה, שזהו גם דרך הישר כפשוטו, [כמדובר לעיל³⁹ על המצוות ד"בין אדם לחבירו", שאין הכוונה שהם רק "לחבירו" ולא "בין אדם למקום" – אז גם ה"בין אדם לחבירו" אינו כדבעי, כי מתי האדם בטוח שיעבור את הנסיון ד"לא תגנוב", "לא תחמוד"⁴⁹ וכו' – דוקא כאשר זה בא בהמשך אחד ל"אנכי ה' אלקיך"⁵⁰, ויתירה מזו – עשרת הדברות כולם נאמרו בדבור אחד⁵¹ – שבעצם זהו יותר מ"המשך", זה ענין אחד],

ואזי הקב"ה מקבל את תפלתו ותפלת עם ישראל ברחמים, ונהיית שנה מבורכת, כמדובר, שנת אורה ושנת ברכה עד לשנת גאולה – שיוצאים מהגלות בקרוב ממש, "קהל גדול ישובו הנה"⁵², בגאולה האמיתית והשלימה.

(48) לא, ב. וראה תוד"ה גברא בטורין: פי' אדם שיהא חשוב לימנות בין אנשים.

(49) יתרו כ, יג.

(50) שם, ב.

(51) מכליתא יתרו כ, א. רש"י שם.

(52) ירמ' לא, ז.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתקיף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם – יבלחט"א – הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

"וירם קרן משיחו"

תרגום חפשי ללה"ק - בעריכת מערכת "יחי המלך", ע"פ סרט ההקלטה*

א. ביום א' דראש השנה, בין קריאת התורה לתקיעת שופר קוראים בהפטרה את תפלת חנה.

שזהו ג"כ ה"ממוצע" בין קריאת התורה לתקיעת שופר, וכלשון שמביא אדמו"ר הזקן (במחזור): "אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר כו" [שלכן גם בתפלת חנה מופיע ט' פעמים שם הוי"ו, ע"ד התקיעה בשופר שצ"ל ט' תקיעות (כמובא בגמ'² הראיות לכך מן הכתובים)].

התחלת תפלת חנה³ היא: "עלץ לבי בהוי" [שכמדובר לעיל⁴, זהו ענין השמחה באופן של "דע לפני מי אתה עומד"⁵, המגלה ומביא את ב' התנועות ד"גילו ו"ברעדה"⁶ (כמבואר בלקו"ת⁷ שהעבודה בר"ה צ"ל בתנועה ד"גילו ברעדה)], ומסיימת: "הוי' יחתו מריביו⁸ עליו בשמים ירעם"⁹ וסיומה וחותמה "וירם קרן משיחו"⁹.

בלקו"ת¹⁰ מתעכב ע"כ אדמו"ר הזקן ומקשה, מה השייכות בין "הוי" ל"יחתו" מריביו, ומי הם "מריביו" של הוי'? ומביא ע"ז את הזהר¹¹ שאומר שהכוונה היא "מריב וא"ו", היינו שאלו הנלחמים בוא"ו – "יחתו". וכמבואר שם¹² בארוכה: "הוי"ו הוא ששה מדות דז"א שהחסד גובר בהן דבחי' גבורה שבו היא בבחי' לאכללא שמאלא בימינא כנ"ל והמקטרגים שלמעלה בהיכלות החיצונים המקטרגים על ישראל הם נגד בחי' זו ממש ונק' מריביו . . וע"י התגלות שם הוי' דא"א בז"א עי"ז יחתו מריביו". ולכן צ"ל ענין הנסירה והניתוק – כמבואר בארוכה בלקו"ת ובדרושים שלאח"ז, עד לדרוש של הרבי הנשיא – שכבר ישנו בקופר¹³ – שבו מבאר בארוכה את הפסוק "הוי' יחתו מריביו" עד ל"וירם קרן משיחו".

ב. אמנם הפירוש הפשוט בזה, "ואין מקרא יוצא מדי פשוטו"¹⁴ [כמדובר לעיל¹⁵, שהפירוש ע"ד הפשט צריך להתאחד ולהכלל עם הפירוש שע"ד הדרוש, רמז וסוד, ובעניננו:]

(5) ראה ברכות כח, ב (תפא"י אבות פ"ב מ"ג).

(6) תהלים ב, יא.

(7) תבוא מב, א. נציבים מז, א.

(8) יחתו וישברו מריביו של בני ואנשי מלחמתו (מצו"ד שם).

(9) שמואל שם, י.

(10) נשא כה, ב.

(11) ויקרא יט, ב.

(12) לקו"ת נשא שם, ד (מהזהר).

(13) סה"מ תש"ו בתחלתו.

(14) שבת סג, א. וש"נ.

(15) נת' לפנ"ג בהתוועדות (שיחוק"ק שם ע' 25).

(*) לכללות השיחה יש להעיר, שבאותה שנה (תשכ"ז) הייתה מלחמת "ששת הימים", ובקשר אלי – תחילת ההתעוררות ד"מבצע תפלין" וכו'. וראה שיחת ליל כ"ט אלול ה'תשמ"ב סכ"ז (ועוד): "ידועה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו . . שבר"ה הנהיג הצ"צ "סדרים" בפטרבורג, היינו, שהי' מוריד ומעלה מלכים ושרים בנוגע להנהגת המלוכה" כו'. המו"ל.

(1) ברכות כט, א. ירושלמי ברכות פ"ד ה"ג. וראה אותה"ת להצ"צ דרושים לר"ה ע' א'ש"ז (ספר הליקוטים ערך שופר ע' קעח). וש"נ.

(2) ר"ה לג, ב ואילך.

(3) שמואל-ב, א.

(4) בתחלת ההתוועדות (שיחוק"ק תשכ"ז ח"א ע' 23).

ש"זיתן עז למלכו וירם קרן משיחו" בא בהמשך ל"הוי' יחתו מריביו", זאת-אומרת, ש"מריביו" של הקב"ה הם "מריביו" של מלכא משיחא!

על מי מתכוונת חנה באומרה "משיחו"? – מבארים על אתר מפרשי התנ"ך¹⁶, שהיות וחנה אמרה את תפילתה בקשר עם לידת שמואל הנביא אשר משח את דוד מלך ישראל, הרי ש"משיחו" הכוונה לדוד. זאת למרות ששמואל חי בזמן מלכותו של שאול ודוד עדיין לא נעשה אז למלך, אעפ"כ אומרים שכבר אז דוד הי' "משיחו"!

זוהי תפלתה של חנה – שיקויים "וירם קרן משיחו".

אותו יהודי - "הוגה בתורה" - ינהל מלחמות!

ג. כיון שמתפלה זו לומדת הגמ' בברכות¹⁷ "כמה הלכתא גברותא" לכל התפלות של כל הדורות בכל השנים ובכל הימים, מכך מובן שיש ללמוד גם מכללות הענין דתפלת חנה, עד לתפלתה העיקרית: שיקויים "וירם קרן משיחו", הענין ד"דוד מלך ישראל חי וקיים"¹⁸ – המלך המשיח, "ועבדי דוד גו' נשיא להם לעולם"¹⁹.

ובזה יובן מה שקודם נאמר "הוי' יחתו מריביו" ורק אח"כ יהי' ה"וירם קרן משיחו", שהרי כך הוא הפס"ד ברמב"ם – וכמדובר כמ"פ כיצד נגלה דתורה קשור עם פנימיות התורה, עד לחסידות וקבלה ועד בגלוי –

אשר בהל' מלכים ומלחמותיהם²⁰ פוסק הרמב"ם כיצד יהי' הסדר דביאת משיח וגילוי משיח²¹:

תחלה "יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו", והוא "יכוף כל ישראל לילך בה (בדרך התורה) ולחזק בדקה" ולקיים מצוות.

והנה הלשון "יכוף" פירושו להכריח (לכפות – "נייטן"), ומכך ראי' שיהיו כאלו אשר ילחמו איתו, עד שאח"כ ממשיך הרמב"ם – "וילחם מלחמות ה'": אותו יהודי – "הוגה בתורה ועוסק במצוות" – ינהל מלחמות!

וכיון שהרמב"ם ענינו לכתוב (הלכות) בפשטות הדברים, נמצא שתהי' אז מלחמה, והרי זהו הענין ד"יחתו מריביו" (כפי שממשיך הרמב"ם שם – "וינצח")!

ד. אולם, גם לאחר כלי-זה, אומר הרמב"ם שעדיין לא יודעים בוודאות האם זהו המשיח האמיתי ("דער אמת'ער משיח") שמקויים בו ה"וירם קרן משיחו", או שמא מדובר ביהודי צדיק (אבל לא משיח), אעפ"כ שמצד המצב זקוקים לענין ד"יחתו מריביו" (מצד המלחמה שתהי' אז).

ועל-כך ממשיך הכתוב בתפלת חנה "זיתן עז למלכו", היינו, לאחר ש"יחתו מריביו" – הענין ד"ילחם מלחמות ה'" וינצח, ממשיך הרמב"ם ואומר "ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל", זאת-אומרת, שכאשר הוא יבנה את בית המקדש ויקבץ את הגלויות אזי יודעים

(19) יחזקאל לו, כד-כה.

(20) פי"א ה"ד.

(21) בהבא לקמן ראה גם שיחת ש"פ ראה ה'תשל"ה

– "יחי המלך" גליון תקפ"ו ע' 3 ואילך.

(16) ראה פי' הרד"ק עה"פ.

(17) לא, א ואילך.

(18) ר"ה כה, א. זח"א קצב, ב.

שהוא המשיח!

– כך פוסק הרמב"ם פס"ד ככל הפסקי דינים שבו, ופסק זה אינו מותיר מקום לספקות מתי מתחילה ה"אתחלתא דגאולה" ומתי ישנו הענין דקיבוץ גלויות – הרמב"ם פוסק שקיבוץ גלויות יהי' ביחד עם וע"י משיח²².

ה. ובפרטיות יותר, כדי לדעת מיהו משיח מביא הרמב"ם סימנים גלויים:

א) "מלך מבית דוד" – משיח יתייחס למלכות בית דוד.

ב) "הוגה תורה ועוסק במצוות".

ג) "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדיקה" – משיח צריך להשתדל בעצמו "לחזק בדיקה", ואם היכן שהוא חסר בלימוד התורה וקיום המצוות – הוא ימסור את עצמו ("ווארפט ער זיך אריין") כדי לחזק ולתקן זאת.

וזה צריך להעשות באופן ד"ויכוף", כלומר – על מי שיך השקו"ט אם הוא משיח, דווקא על אחד כזה שכאשר יבוא אדם ויאמר שברצונו להתנהג באופן אחר (מדרך התורה והמצוות) ושלא יתערבו בחייו הפרטיים – הוא (המשיח) לא יתחשב בזה, אלא "ויכוף" – יכריחו ללמוד תורה ולקיים מצוות; אמנם בדרכי נועם ובדרכי שלום שאלו הם דרכי התורה²³, אבל באופן ד"ויכוף" – לא לבקש תחלה רשיון (מאדם הנ"ל) ואח"כ לומר לו: הקשב, אולי תואיל לעשות כך וכך... אכן כך יש לומר בתחילה, אך אם זה לא מועיל – צריך להיות "ויכוף".

וכל זמן שסימנים אלו לא התקיימו, דבר ברור הוא שעדיין אין זה משיח, ודבר ברור הוא שנמצאים עוד קודם קיבוץ הגלויות. אך כאשר יקויימו ענינים אלו, ואח"כ יהי' "ילחם מלחמות ה'", ואח"כ אומרים "וינצח" – שהוא ינצח²⁴, רק אז יגיע הזמן שבו יתחיל קיבוץ הגלויות.

– כך פוסק הרמב"ם!

ישנם מקומות שלא פוסקים להלכה כדעת הרמב"ם משום שפוסקים אחרים חולקים עליי. אבל כאן הרי זה אחד מפסקי הדינים של הרמב"ם שאין אף פוסק החולק עליהם!

[ומה שמביאים את דברי הירושלמי²⁵ ופי' הרמב"ן על שיר השירים – הרי בודאי ידע הרמב"ם ע"ד הירושלמי. ובנוגע לרמב"ן על שה"ש – ראשית, ישנה מחלוקת האם אכן הרמב"ן כתבו או מחבר אחר. וגם את"ל שהוא להרמב"ן – הרי"ז ע"ד פירושו על התורה, שאין ענינו פסקי-דינים, ע"ד פי' רש"י שישנו כלל בפוסקים שרש"י בפירושו לש"ס אינו פוסק. בשו"ת שלו וכן בספרי תלמידיו מובאים פסקי רש"י, אך מפירושו על הש"ס א"א

תשנ"ב ח"א ע' 110): "רואים בפועל איך שכבר נפעל והולך ונפעל ה"וילחום מלחמת ה'" וינצח בכמה וכמה ענינים – ודוקא מתוך מלחמה של שלום". (תרגום מאידית).

25) ריש ברכות (וכן הוא בששה"ד פ"ו, י'): "גאולתן של ישראל היא כאיילת השחר קמעא קמעא". בהבא לקמן בפנים – ראה לקו"ש ח"ה ע' 149 בהערה בארוכה, חט"ו ע' 491. ועוד.

22) להעיר משיחת ש"פ ויקהל, כ"ה אדר א' ה'תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 440): "רואים בשנים האחרונות איך שנעשה ה"ויקהל" בפשטות – קיבוץ גלויות דבני" מכל העולם, שעולים לאה"ק. והעלי' היא באין-ערוך להעליות שהיו פעם בדורות שלפנ"ז".

23) כמ"ש "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום" (משלי ג, יז).

24) להעיר משיחת ש"פ חיי שרה תשנ"ב (סה"ש

ללמוד פסקי-דינים!].

ובמילא, הרי זה דבר ברור שנמצאים עוד קודם קיבוץ גלויות, ועוד לא רואים את זה ש"יכוף כל ישראל" ללכת בדרכי התורה ומצוותי²⁶, ובמילא – אוחזים עתה ב"הוי' יחתו מריביו" עוד לפני ש"וירם קרן משיחו" [וכמדובר לעיל²⁷, שישנם אלו שהם "מריב וא"ו", המלאכים למעלה שאינם מניחים לחסדים לרדת למטה, ולכן חסר לפעמים גם הענין ד"יערה עליו רוח ממרום"²⁸, ה"רוח עברה ותטהרם"²⁹, ובמילא יורדת רוח (של גבורות וצמצומים) המחסרת ח"ו בברכות וההמשכות, בברכת ה' למטה].

אחר-כך יתגלה שהוא המשיח

ו. וזוהי תפלת חנה בשם כל אחד ואחת מישראל, ותפילת כאו"א בכל דור דור, באופן ד"מרת נפש"³⁰:

למרות ש"עלץ לבי בהוי'", אבל מצד שני ישנם עדיין "מריביו", ומבקשים בתפלה, שיהי' "יחתו מריביו", היינו שיתבטלו הגבורות והצמצומים למעלה – כפי שהרבי הנשיא מפרש זאת במאמרו בארוכה³¹ – במילא יתבטל תוקף הצמצומים והמגבילים פה למטה, ואזי יהי' "יחתו מריביו".

ויקויים אח"כ המשך הפסוק: "ויתן עז למלכו", שזהו הענין ד"לחם מלחמת ה'" וינצח כנ"ל, שהמוציא ומוליך במלחמה הוא מעיקרי עניני המלך³² כמ"ש³³ "אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו" – בעניני מלחמות שיש לנהל, ורק אח"כ יתחיל ה"וירם קרן משיחו" – כפי שמפרשי התנ"ך מפרשים³⁴ – שיתגלה שהוא המשיח.

ובפרט לפי פס"ד הרמב"ם³⁵ ש"אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם – בעשרה הימים שבין ר"ה ויוה"כ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד", אזי כאשר אוחזים ב"הוי' יחתו מריביו" הרי זה מקויים מיד ללא הפסק זמן בינתיים, ונמשך עוד בראש השנה כאשר מתפללים וקוראים בהפטרה "הוי' יחתו מריביו", ואח"כ זה נמשך בפרטות ובא בפועל בכל מקום ומקום, ובכל ענין לפי ענינו, למטה מעשרה טפחים, ונמשך בעניניו של כאו"א – לבטל את המדידה והגבלה שיש לו בעבודת ה', ולהמשיך את ברכת ה' מ"ידו³⁵ המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה".

וכך גם בתפלת ראש השנה, כשמבקשים "ובכן תן כבוד ה' לעמך תהלה ליראך ותקוה

(כפשוטו) – ואז, יוכלו לדבר ע"ד "אתחלתא דגאולה" (צד"ק למלך ח"ו ע' 174 – ע"פ רשימה פרטית).

27) סעיף א'.

28) ראה ישעי' לב, טו. תניא פ"ד (כ, ב).

29) ל' אדה"ז באגה"ת פ"ח.

30) שמואל-א, י.

31) סה"מ תשי"ז בתחלתו ס"ג.

32) ראה רמב"ם הל' מלכים ומלחמותיהם פ"ד ה"י.

33) פינחס כז, יז.

34) הל' תשובה פ"ב ה"ו.

35) נוסח ברכת המזון.

26) להעיר מיחידות הרש"ח גוטינק שי' אצל כ"ק אד"ש מה"מ בתאריך ה' מנ"א תשכ"ז (10 חודשים לאחר התוועדות זו), שבה אמר לו כ"ק אד"ש מה"מ בין הדברים: מה שכתוב ברמב"ם שיהי' איש (שיכוף כל ישראל וכו'), אין הכוונה בזה רק בכח – הכוונה היא בפועל, דהיינו, שאיש זה ילך ("ארומגיין") ויכוף ("צווינגען") את כל ישראל לקיים תורה ומצוות. מובן, שאין הכוונה שהוא בעצמו ילך לכל אחד ואחד, שהרי זהו דבר בלתי אפשרי – כי אם השלוחים שלו, ושלוחי השלוחים עד מאה. ובשבילי ה' מספיק שהם רק ילכו ויגידו ליהודים שצריך לשוב לתורה ולמצוות, וזה עצמו כבר ה' מסייע ומביא לידי קיום ה"ויכוף"

טובה לדורשיך ופתחון פה למיחלים לך" ביחד עם "כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ", אשר (החיבור דשניהם) הוא הענין ד"הוי' יחתו מריביו" (כמדובר בהמאמר דר"ה).

גאולתם תסלול את הדרך לגאולה השלימה

שאזי מתחלת כבר הגאולה הפרטית של כאו"א בעבודתו (כפי שאומר באגה"ק³⁶), ובגאולה כפשוטו של כמה וכמה הנמצאים לעת עתה במצור ובשב³⁷, שיצאו משם בחסד וברחמים, בשמחה ובטוב הנראה והנגלה ובעגלא דידן,

וזו תהי' התחלה קרובה, הכנה קרובה וסלילת הדרך, דרך המלך – הדרך³⁸ – כפי שהגמרא אומרת³⁹ שזוהי דרך רחבה במיוחד, שתפתח את הדרך עבור המון ה"קהל גדול ישובו הנה"⁴⁰ בקרוב ממש, עי"ז שתהי' גאולתם הפרטית של המון עשיריות, מאות, אלפים ורבבות מישראל³⁷, והיא תסלול את הדרך לגאולה האמיתית והשלימה של בני ישראל בכל מושבותיהם, ע"י משיח צדקנו – כפס"ד הרמב"ם הנ"ל ש"הרי זה משיח", יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

(משיחת ו' תשרי ה'תשכ"ז – בלתי מוגה)

(38) שופטים יט, ג.

(39) ב"ב ק, ב.

(40) בא י, ט.

(36) סימן ד (קה, ב).

(37) הכוונה לבני ישראל שנמצאו באותה עת בברית

המועצות מאחורי מסך הברזל.

גליון זה מוקדש לזכות

כל העוסקים והמסייעים לעריכת, הדפסת והפצת הקונטרס "יחי המלך"

הרב שלום דובער בן טייבל	ר' עמוס מנחם הכהן בן מיכל פנינה	ר' מאיר בן מלכה פערל
הרב שמר'יה בן פס'יה	ר' יוסף יצחק הכהן בן מיכל פנינה	ר' אסף חנוך בן דבורה
ר' זאב מאיר בן ציפורה פריידה	ר' דוד הכהן בן שרה	ר' שמעון יהודה בן חנה
ר' מנחם מענדל הלוי בן ח'יה	ר' חיים אברהם בן צילה	ר' יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל
ר' שניאור פרץ בן מרים	ר' מנחם מענדל בן מרים עטיל	ר' לוי יצחק בן עפרה
ר' יעקב יצחק דב הלוי בן ח'יה רחל	ר' יואל בן מרים עטיל	ר' רפאל יצחק בן רעות
ר' יהודה בן רייזל	ר' ראובן בן עפרה	ר' לוי בן רעות

לכתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, והרחבה בכל המצטרף בגו"ר

ושיזכו תיכף ומיד – בתוך כלל ישראל – לקבל את פני כ"ק אדמו"ר שליט"א משיח צדקנו בעיני בשר למטה מעשרה טפחים, בגאולה האמיתית והשלימה – "נאצו", ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת "יחי המלך" מאחלת לקהל קורא ולכלל ישראל

כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה

שנת גאולה אמיתית ושלומה, בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א תיכף ומיד ממ"ש

עד כמה גדולה הדגשת הגאולה בתפלות דר"ה

בברכה השלישית שבתפלת העמידה דר"ה מוסיפים כו"כ ענינים – "ובכן יתקדש", "ובכן תן פחדך" וכו'. . ובכל תפלות אלו מודגש ענין הגאולה, ועל הסדר: "מלכות בית דוד משיחך"; "ויעשו כולם אגודה אחת כו" – דקאי על כל ברואי העולם (כולל אוה"ע), שענין זה יהי' לעתיד לבוא; "צמיחת קרן לדוד עבדך"; "כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ"; עד "ותמלך אתה כו' על כל מעשיך" – ששלימות ענין זה יהי' בגאולה העתידה.

ובזה רואים עד כמה גדולה הדגשת ענין הגאולה בתפלות דר"ה, עד כדי כך – שאפילו בג' ראשונות, שבהם **נזהרים ביותר** שלא לעשות שינויים ולהוסיף ענינים הקשורים עם בקשת צרכיו כו', אעפ"כ מוסיפים כל ענינים הנ"ל (שבהם מדובר אודות הגאולה העתידה) בג' ראשונות דוקא, ובהם גופא – בברכה השלישית, שהיא כנגד יעקב אבינו, שענינו – "נחלה בלי מצרים", עד כדי כך גדולה הדגשת ענין הגאולה האמיתית והשלימה בתפלות דראש השנה!

(משיחת יום ב' דר"ה ה'תשד"מ – בלתי מוגה)

הוצאת כל הכח בתקיעה-גדולה מדגישה עוד יותר ש"כלו כל הקיצין"

[. .] עד ל"תקיעה גדולה" שהיא מעין ודוגמת "תקע בשופר גדול לחרותנו", וכמנהג ישראל שהתוקע מאריך בה בכל כחו, וכשמוציא כל כחו בהתקיעה הגדולה ה"ז מדגיש עוד יותר ש"כלו כל הקיצין", אפילו לפני התקיעות, ועאכו"כ בשעת התקיעות, עד להסיום בתקיעה גדולה.

(משיחת יום ב' דר"ה ה'תש"נ – בלתי מוגה)

לאחרי כל זה "כאפט מען זיך" שנמצאים עדיין ב"יומא אריכתא" דגלות

[. .] לאחר גודל אריכות הגלות ביותר, עד כדי כך, שהגיע כבר **סיומו** של ה"יומא אריכתא" דר"ה – כולל גם לאחר **ההוספה** ב"יומא אריכתא", כידוע שכל א' מהנשיאים הוסיף עוד רגע ("מינוט") בראש השנה, ולאחרי כל זה "כאפט מען זיך" שנמצאים עדיין בגלות, עד כדי כך גדולה אריכות הגלות, "יומא אריכתא" דגלות –

הרי בודאי ובודאי שכבר הגיע הזמן שיהי' "דאלאי גלות", "עד מתי" גלות!... ובודאי שכבר צריך להיות "קץ שם לחושך".

(משיחת יום ב' דר"ה ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

באיזה שופר יתקע הקב"ה לעתיד לבוא?

בקשר עם ראש השנה והתקיעה בשופר גדול לעת"ל, הבאנו צילום נדיר ומיוחד (מוקטן במעט) ממענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לשאלת המניחים במאמר ד"ה יחינו מיומיים גו', שנאמר בהתוועדות יום ב' דר"ה ה'תשל"ז (נדפס בסה"ש תשל"ז ע' 7, ולהשלמת הענין יש לעיין שם)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

בראש הדף, אחרי התיבה "נתבאר", כתב כ"ק אד"ש מה"מ:

ה"ז מפורש בלקו"ת (נט, ג ואילך) (ובעט"ר. וכו') ושאד' הוי' בשופר יתקע אינו השו"ג [=השופר גדול] (משא"כ הרד"ל בפרד"א שם).

בסוף הדף כתב כ"ק אד"ש מה"מ:

ועז"נ ואד' ה' בשופר יתקע "ובשו"ג לא נזכר מי התוקע"

ובאותיות דרע"ק אות ט' (הובא בהרד"ל) דלעת"ל של "אלף אמה באמה שלו"

ובעט"ר (כב, א ואילך) דיש עיקר בחי' שו"ג ושם ששופר דמ"ת מגיע לשופר דלעת"ל, לשו"ג

ואולי זהו קרן הימיני דפדר"א.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה נחום** בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמיתית והשלימה

בס"ד.

בד"ה יחינו (דיום ב' דר"ה) נחבאר שגם בשופר ישנם ג' הבחינות.

דיחינו מיומיים וביום אצ השלישי ג', כי הק"ש היא זכר אצ לאילו של יצחק
אבא שאצלו ישנם ב' קרנים, קרן ימני וקרן שמאלי, ובחי' הב' הוא השופר
דלעת"ל, אחקע בשופר גדול לחירותינו.

ולא תפסנו:

בפרד"א פל"א ב' קרניו של איל שופרות, בשל שמאל הקע בו הקב"ה

על הר סיני וקרן של ימין גדול כז השכאל ועתיד לחקוע בו לעת"ל בקבוץ

של גליותה? וקרן של שמאל גדול כז השכאל ועתיד לחקוע בו לעת"ל בקבוץ

והקרן של ימין גדול כז השכאל ועתיד לחקוע בו לעת"ל בקבוץ

הנהגות ודרכים
הנהגות ודרכים
הנהגות ודרכים

מוקדש
לכ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח
מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת
ר' שמואל מאיר ב"ר ישראל דוד ע"ה
ציקמאן
נפטר ביום י"א תשרי ה'תשס"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנו
הרה"ת ר' אהרן וואלף וזוגתו מרת פולינה
ומשפחתם שיחיו ציקמאן

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק
ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל
ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה
ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו — לשפע ברכות עד בלי די